

„A MAGYAR TÖRTÉNET FOLYTATÓJA”

TANULMÁNYOK ISTVÁNFY MIKLÓSRÓL

MONUMENTA HUNGARIAE HISTORICA

DISSERTATIONES

Redigit
PÁL FODOR

Institutum Historicum Sedis Centralis
Studiorum Philosophicorum
Academiae Scientiarum Hungaricae
Budapestini, 2018

MAGYAR TÖRTÉNELMI EMLÉKEK
ÉRTEKEZÉSEK

„A magyar történet
folytatója”

Tanulmányok Istvánffy Miklósról

Szerkesztette:

Ács Pál

Tóth Gergely

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont
Történettudományi Intézet
Budapest, 2018

Készült az MTA BTK TTI „Lendület” Szent Korona Kutatócsoport által elnyert
Lendület kutatási projekt (2012–) támogatásával.

A kézirat előkészítését az MTA támogatta

© A szerzők, 2018

© MTA BTK, 2018

A személynévmutatót összeállította: Jarmalov Rezső

ISBN 978-963-416-112-7

ISSN 2063-3742

A borítóhoz felhasznált képek:

Nicolaus Isthvanfius: *Historiarum de rebus Ungaricis libri XXXIV.*

Coloniae Agrippinae, 1622., címlap

(Országos Széchényi Könyvtár, Budapest);

Martino Rota: Istvánffy Miklós arcképe, 1575.

(Magyar Nemzeti Múzeum, Történeti Képcsarnok, Budapest)

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a nyilvános előadás, a rádió- és televízióadás, valamint a fordítás jogát, az egyes fejezeteket illetően is.

TARTALOM

Contents

TÓTH GERGELY: <i>A Historiae ismeretlen tájai. Néhány lépéssel közelebb Istvánffy Miklós életének és munkásságának feltáráshoz</i>	7
<i>Uncharted Territories of the Historiae. A Few Steps Closer to Uncovering the Life and Works of Miklós Istvánffy</i>	33

I. ELŐDÖK ÉS ÉLETPÁLYA

ÁCS PÁL: <i>Boccaccio Baranyában. Egy kivételes értelmiségi pálya a 16. század első felében: Istvánffy Pál</i>	37
<i>Boccaccio in Baranya County. An Exceptional Intellectual Career in the First Half of the Sixteenth Century: Pál Istvánffy</i>	58

VARGA SZABOLCS: <i>Genius loci. Az Istvánffyak Baranyában</i>	59
<i>Genius loci. The Istvánffys in Baranya County</i>	87

FAZEKAS ISTVÁN: <i>Istvánffy Miklós, a Magyar Kancellária titkára (1569–1581)</i>	89
<i>Miklós Istvánffy, Secretary of the Hungarian Chancellery (1569–1581)</i>	102

NAGY GÁBOR: <i>„...non memoris disrumpe silentia lethas, in quibus Hungariae facta sepulta iacent.” A Balásfi-életrajzról</i>	103
<i>„...non memoris disrumpe silentia lethas in quibus Hungariae facta sepulta iacent.” On the Balásfi Biography</i>	122

IVA MANDUŠIĆ: <i>Istvánffy Miklós és Horvátország – közember és magánember</i>	125
<i>Miklós Istvánffy and Croatia: Public and Private Persona</i>	137

II. A TÖRTÉNETÍRÓ ISTVÁNFFY

PETNEHÁZI GÁBOR: <i>Párhuzamos történetek. Egyéniség, politika, hitelesség Istvánffy Miklós és Forgách Ferenc történeti műveiben</i> . .	141
<i>Parallel Stories. Politics, Personality, Authenticity in the Historical Works of Miklós Istvánffy and Ferenc Forgách</i>	164

KASZA PÉTER: „Írtanak pedig akkor esztendő számának 1541-et.” Istvánffy Miklós Buda elestéről	165
„The number of the years then was written as 1541.” Miklós Istvánffy on the Fall of Buda.	189
BAGI ZOLTÁN PÉTER: Istvánffy Miklós beszámolója Szigetvár ostromának utolsó napjáról.	191
Miklós Istvánffy’s Account on the Last Day of the Siege of Szigetvár	203
III. A KÖLTŐ, MŰVÉSZETPÁRTOLO ÉS BIBLIOFIL ISTVÁNFFY	
KISS FARKAS GÁBOR: Istvánffy Miklós Oláh-panegyricusa	207
The Panegyric Poem of Miklós Istvánffy on Nicolaus Olahus (1564)	224
CSEHY ZOLTÁN: Pásztorok, barátok, hősök. Istvánffy Miklós kisköltészetéről.	225
Shepherds, Friends, Heroes. On the Minor Poetry of Miklós Istvánffy	234
MIKÓ ÁRPÁD: Arcképek, síremlékek, könyvek. Istvánffy Miklós és a művészetek.	235
Portraits, Shrines, Books. Miklós Istvánffy and the Arts	247
† ORLOVSZKY GÉZA – SZENTMÁRTONI SZABÓ GÉZA: Istvánffy Miklós könyvtárának regisztrálatlan kötete és annak érdekes bejegyzése	249
The Unregistered Volume of Miklós Istvánffy’s Library and Its Intriguing Note	262
Személynévmutató	263
Képek lelőhelyjegyzéke	283
Képjegyzék.	284
Képek	285